

Міністерство освіти і науки України  
Тернопільський національний педагогічний університет  
імені Володимира Гнатюка

Факультет філології і журналістики  
Кафедра журналістики

**Кваліфікаційна робота**  
**ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ ВІДЕОСЮЖЕТІВ ДО ЕТЕРУ**  
**Спеціальність 061 Журналістика**  
**Освітня програма**  
**«Журналістика»**

Здобувача другого (магістерського)  
рівня вищої освіти  
Верхолюка Павла Олеговича

Науковий керівник:  
докторка філологічних наук,  
професорка,  
Поплавська Наталія Миколаївна

## АНОТАЦІЯ

**Верхолюк П. О.** Технології підготовки відеосюжетів до етеру. Рукопис.

Робота (ілюстративно-методичні матеріали для журналістської освіти) на здобуття кваліфікації магістра зі спеціальності 061 «Журналістика». Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, 2025. 53 с.

Кваліфікаційна робота (ілюстративно-методичні матеріали для журналістської освіти) присвячена створенню циклу навчальних відеосюжетів, які у форматі навчального репортажу (поєднання репортажних та інструктивних елементів) демонструють на прикладі регіонального телеканалу «Тернопіль-1» «внутрішню кухню» підготовки відеосюжетів до етеру. У роботі продемонстровано багаторівневий процес підготовки телевізійного відеосюжету – від задуму і зйомок до монтажу та виходу в ефір. Метою роботи є створення та методичне обґрунтування циклу навчально-ілюстративних відеосюжетів, які показують технологію їх підготовки до етеру на прикладі регіонального телеканалу. Складається із чотирьох навчальних відеосюжетів: інтерв'ю із журналістами, режисерами, операторами, монтажерами та іншими фахівцями телеканалу «Тернопіль-1», фрагменти їхньої роботи «за кадром». Відеоцикл може використовуватися як навчальний посібник у професійній журналістській підготовці, оскільки демонструє реальні виробничі процеси та сприяє ефективному засвоєнню практичних навичок студентами-журналістами.

У пояснювальній записці обґрунтовано актуальність і унікальність проєкту, описано теоретико-методологічні засади його створення, наведено перелік використаних технічних і програмних засобів, детально розкрито структуру та зміст відеоциклу (додано фрагменти розшифровок інтерв'ю, пояснено ідейні та сценарні рішення), а також проаналізовано очікувану педагогічну ефективність матеріалів.

**Ключові слова:** відеосюжет, тележурналістика, теленовини, журналістська освіта, навчальне відео, регіональний телеканал, виробництво новин, журналіст, редакція.

## ABSTRACT

**Verkholiuk P. O.** Technologies of Preparing Video News Stories for Broadcast. Manuscript.

Qualification work (illustrative and methodological materials for journalism education) submitted for the degree of Master in specialty 061 «Journalism.» Volodymyr Hnatiuk Ternopil National Pedagogical University, 2025. 53 p.

The qualification work (illustrative and methodological materials for journalism education) is devoted to the creation of a series of educational video stories which, in the format of a training report (a combination of reportage and instructional elements), demonstrate the «behind-the-scenes» process of preparing video news stories for broadcast using the regional television channel «Ternopil-1» as an example. The work presents a multi-level process of television video production — from the initial idea and filming to editing and airing.

The purpose of the study is to create and provide a methodological justification for a series of educational and illustrative video stories that demonstrate the technology of preparing video content for broadcast on the example of a regional television channel. The series consists of four educational video stories, including interviews with journalists, directors, camera operators, editors, and other professionals of the «Ternopil-1» TV channel, as well as fragments of their behind-the-scenes work. The video series can be used as an educational resource in professional journalism training, as it demonstrates real production processes and contributes to the effective acquisition of practical skills by journalism students.

The explanatory note substantiates the relevance and uniqueness of the project, describes the theoretical and methodological foundations of its creation, provides a list of the technical and software tools used, and presents a detailed analysis of the structure and content of the video series (including excerpts from interview transcripts and explanations of conceptual and script decisions). It also analyzes the expected pedagogical effectiveness of the materials.

**Keywords:** video news story, television journalism, TV news, journalism education, educational video, regional television channel, news production, journalist, newsroom.

## **ЗМІСТ**

|                                                                                        |           |
|----------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>ВСТУП</b>                                                                           | <b>6</b>  |
| <b>РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОДУКТУ.....</b> | <b>11</b> |
| 1.1. Створення телевізійного новинного сюжету: етапи і стандарти                       | 11        |
| 1.2. Особливості роботи команди над створенням сюжету                                  | 15        |
| 1.3. Дидактичні засади подання матеріалу                                               | 18        |
| <b>РОЗДІЛ 2. ТЕХНІЧНІ Й ПРОГРАМНІ ЗАСОБИ</b>                                           | <b>21</b> |
| <b>РОЗДІЛ 3. ОПИС ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОДУКТУ</b>                                          | <b>25</b> |
| <b>РОЗДІЛ 4. ПРОГНОЗОВАНА РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ПРОДУКТУ</b>                                | <b>35</b> |
| <b>СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ</b>                                                  | <b>39</b> |
| <b>СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ</b>                                                      | <b>44</b> |
| <b>ДОДАТОК</b>                                                                         | <b>48</b> |

## ВСТУП

**Актуальність теми.** Сучасна журналістська освіта потребує інноваційних підходів та наочних матеріалів, що поєднують теорію з практикою. Телебачення залишається одним із ключових медіа, а підготовка телевізійних новинних сюжетів – складний багаторівневий процес, який зазвичай прихований від очей аудиторії. Для студентів-журналістів надзвичайно важливо розуміти цю «закулісну» кухню підготовки відео сюжетів до етеру. Актуальність даного проєкту зумовлена необхідністю розробки ефективних ілюстративно-методичних матеріалів для навчання журналістів, що демонструють внутрішні процеси створення телевізійного новинного продукту на реальному прикладі регіонального телеканалу. Телеканал «Тернопіль-1» обрано невипадково: він є молодим та динамічним місцевим мовником (розпочав мовлення у листопаді 2018 року) і позиціонується як інформаційно-розважальний канал, орієнтований на історії з життя тернопільської громади. Більшість творчої роботи на телеканалі залишається поза кадром, проте її виконують цілі команди професіоналів – режисери, оператори, монтажери, журналісти та інші фахівці.

Отже, актуальність проєкту полягає в тому, щоб показати студентам-журналістам у наочний спосіб цю командну роботу і технологію виробництва теленовин, заповнити прогалину між теоретичними знаннями та реальними виробничими практиками в медіа. Це відповідає дидактичному принципу наочності: навчання ефективніше, коли студенти бачать конкретні процеси і приклади замість лише абстрактних описів.

**Практична значущість.** Проєкт має виразну практичну спрямованість. Створений цикл навчальних відео може бути використаний як методичний посібник у курсах тележурналістики, новинної журналістики, медіапрактикумах. Він дозволяє майбутнім журналістам ознайомитися з реальними умовами роботи регіональної телестудії, технологічним циклом підготовки новинного сюжету та

прямого включення. Матеріали проєкту можуть слугувати основою для обговорення на семінарах, проведення майстер-класів або самостійного онлайн-навчання студентів. Відеосюжети демонструють не лише технічний бік справи (роботу з камерою, монтаж тощо), але й організаційні аспекти (взаємодію журналіста, оператора, редактора, координатора ефіру) та творчі рішення. Практична цінність підтверджується тим, що більша частина контенту є оригінальним – знятим, написаним і змонтованим автором проєкту на базі реального телеканалу. Таким чином, студентам пропонуються автентичні кейси та живий досвід, які важко відтворити суто в аудиторних умовах. Проєкт сприяє розвитку у студентів практичних навичок і професійного мислення тележурналіста, оскільки дозволяє «прожити» кожен етап створення новини разом з командою Т1. Це відповідає концепції практико-орієнтованого навчання та студентцентричного підходу в освіті.

**Ідея та унікальність задуму.** Ідея проєкту полягає в тому, щоб прозоро показати весь цикл народження відеосюжетів для телевізійних новин, починаючи від підготовки теми і завершуючи виходом сюжету в ефір. Унікальність задуму – в інтеграції навчального і виробничого форматів: реальні працівники телеканалу (журналісти, оператори, режисери монтажу, ефірні координатори) стали героями навчальних відео, пояснюючи свою роботу безпосередньо на робочих місцях і в ході реальних зйомок. Таким чином, відеоцикл поєднує елементи репортажу та інструктажу (тutorіалу). Глядач-студент опиняється «за лаштунками» ньюзруму і студії, спостерігає за справжнім процесом: від виїзду знімальної групи на зйомку, підготовки обладнання, збирання коментарів – до написання тексту, озвучування і монтажу готового сюжету. Проєкт демонструє також технологію проведення прямого ввімкнення (стріму) з місця подій – важливого сучасного формату донесення новин. Унікальність матеріалів підкреслюється тим, що вони створені на базі регіонального телебачення, яке часто залишається поза увагою широкої

аудиторії дослідників. Відтак, проєкт вперше детально документує виробничий процес локального телеканалу Тернопільщини, тоді як раніше методичні напрацювання більше стосувалися центральних телеканалів чи теоретичних аспектів. Крім того, авторська присутність у кожному етапі (як журналіста і водночас режисера навчального відео) забезпечила цілісний погляд на процес з середини. Проєкт поєднав документальність і дидактичність: справжні події і робочі моменти подано у формі доступних навчальних кейсів із поясненнями. Це робить задум новаторським і корисним для студентів, які зможуть поринути в атмосферу реальної телевиробничої рутини.

**Мета і завдання проєкту.** Метою роботи є створення та методичне обґрунтування циклу навчально-ілюстративних відеосюжетів, які показують технологію виробництва теленовин на регіональному каналі, для використання у підготовці журналістів. Іншими словами, проєкт покликаний розкрити майбутнім журналістам алгоритм роботи телевізійної редакції на прикладі конкретного медіа і тим самим підвищити ефективність засвоєння професійних компетентностей. Відповідно до мети були визначені такі основні завдання:

1. Проаналізувати теоретико-методологічні засади створення телевізійного інформаційного продукту (новинного сюжету). Зокрема, стандарти журналістики, етапи роботи над телесюжетом, особливості діяльності журналістів та операторів на телебаченні.
2. Дослідити специфіку роботи регіонального телеканалу «Тернопіль-1» та його відділу новин, структуру редакційної команди, розподіл творчих і технічних функцій при підготовці ефіру.
3. Розробити концепцію і структуру циклового навчального відеопродукту, визначити кількість та тематику відеосюжетів, їхній змістовий наповнювач (кейси, приклади) і форму подачі, орієнтовану на освітні цілі.

4. Здійснити практичну реалізацію відеоциклу: організувати зйомки на телеканалі і в польових умовах, підготувати інтерв'ю з учасниками процесу, записати фрагменти роботи «за кадром», змонтувати навчальні відеосюжети з урахуванням дидактичних вимог (стислість, чіткість, логічна послідовність тощо).
5. Оцінити очікувану педагогічну ефективність створеного продукту і можливості його використання у навчальному процесі (розробити рекомендації щодо впровадження відеоматеріалів у освітні програми, передбачити критерії успішності тощо).

**Методи і підходи.** Для виконання поставлених завдань було застосовано комплекс методів. На етапі теоретичного дослідження використано методи збору й аналізу інформації: вивчено літературу з тележурналістики, професійні стандарти та досвід висвітлення медіавиробництва (метод аналізу документів, контент-аналіз). При плануванні змісту навчального продукту застосовано метод педагогічного проектування: визначено дидактичні цілі кожного відео, ключові поняття і навички, на які спрямовано матеріал. У процесі створення відеосюжетів автор керувався журналістськими методами збору інформації – спостереженням (безпосередня участь у знімальному процесі та фіксація робочих моментів), а також інтерв'ю (запис коментарів працівників телеканалу). Фактично проєкт став дослідницько-творчим експериментом: автор проєкту виступив у ролі журналіста-практиканта на телеканалі, що дозволило зібрати автентичний матеріал для відео. Для обробки зібраних відеоданих застосовано методи монтажного аналізу: відбір найінформативніших фрагментів, компонування їх у логічній послідовності, додання закадрових пояснень. У пояснювальній записці використано також загальнонаукові методи систематизації, узагальнення – з метою впорядкування отриманих знань про процес телевиробництва та формулювання

методичних рекомендацій. Таким чином, дослідження поєднало системний аналіз (при узагальненні теорії і структури процесу), порівняльний аналіз (зіставлення різних підходів у літературі і на практиці) та практичну апробацію (створення і оцінка власного медіапродукту).

**Методологічну основу роботи** склали праці провідних українських фахівців з теорії журналістики і медіаосвіти (В. Здоровеги, І. Михайлина, А. Лісневської, Д. Кулікової Г. Синоруб та ін.), які заклали концептуальні засади жанрової специфіки теленовин та принципів навчання журналістів. Орієнтиром у частині професійних стандартів слугували Кодекси та посібники з журналістської етики, зокрема рекомендації Комісії з журналістської етики (2023). Загалом, поєднання науково-теоретичних підходів і практичних медіаметодів дозволило досягти мети проєкту.

## **РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОДУКТУ**

У розділі «Теоретико-методологічні засади створення інформаційного продукту» викладено основні теоретичні положення та методологічні принципи, покладені в основу створення циклу навчальних відеосюжетів. Спершу розглянемо класичний алгоритм підготовки телевізійного новинного сюжету в контексті журналістських стандартів, далі – особливості роботи творчої команди новин (розподіл ролей, взаємодія), а також специфіку регіонального мовлення. Звернено увагу на дидактичні аспекти представлення інформаційного продукту. Ці теоретичні засади були орієнтиром при плануванні змісту і форми наших відеоматеріалів.

### **1.1. Створення телевізійного новинного сюжету: етапи і стандарти**

Телевізійний сюжет – це короткий інформаційний відеоматеріал, що виходить у випусках новин і висвітлює конкретну подію, проблему або тему дня. Як правило, хронометраж новинного сюжету становить від кількох десятків секунд до 2–3 хвилин. Незважаючи на невеликий обсяг, створення навіть хвилинного сюжету – це складний процес, що включає декілька етапів виробництва: підготовчий (препродакшн), виробничий (зйомки) та постпродакшн (монтаж). На підготовчому етапі журналіст разом з редактором визначає тему сюжету – актуальну, суспільно значущу і цікаву аудиторії. Джерелами тем можуть бути як редакційні плани (наради), так і пропозиції самих журналістів чи інформаційні приводи зовні. Обравши тему, журналіст проводить первинне дослідження: збирає факти, перевіряє бекграунд події, відбирає потенційних спікерів для коментарів. Визначаються місця зйомок та герої сюжету. За потреби журналіст домовляється про інтерв'ю, акредитацію на заходи тощо. На цьому ж етапі формуються основні питання до спікерів і приблизний план майбутнього

відеоряду (які локації та візуальні моменти треба показати, аби повно розкрити тему).

Виробничий етап (зйомки) починається з формування знімальної групи. До мінімального складу входять журналіст і оператор. Іноді додаються окремий звукорежисер чи асистент зі світлом, залежно від складності роботи. Знімальна група виїжджає на локацію, де відбувається подія або де можна отримати необхідний відеоматеріал. Журналіст працює на об'єкті: проводить інтерв'ю, збирає коментарі очевидців, експертів тощо. Паралельно оператор здійснює відеозйомку – збирає так званий «ілюстративний ряд» (натурні кадри події, плани місця, динамічні сцени) і знімає сам процес інтерв'ю.

Важливо на цьому етапі дотримуватися журналістських стандартів: брати збалансовано коментарі з різних сторін, уточнювати факти, отримувати об'єктивну і достовірну інформацію. У тележурналістиці існує правило різноплановості відеоряду: потрібно відзняти достатню кількість різних планів – загальних, середніх, крупних, деталей, аби мати матеріал для монтажу, що повністю розкриє тему.

З досвіду зйомок на телеканалі «Тернопіль-1» можемо зазначити, що в середньому для сюжету збирають 60–80 кадрів різного плану, щоб монтажер мав з чого вибрати кращі фрагменти і забезпечити динамічність відеоряду. Оператор стежить за композицією кадру, освітленням, фокусом, адже від технічної якості зображення залежить сприйняття сюжету глядачем. Часто зйомки новин проходять у режимі обмеженого часу – потрібно швидко реагувати на розвиток подій, встигати фіксувати ключові моменти. Наприклад, під час зйомок репортажу про карантинні рейди (показаного в нашому відеоциклі) оператор працював у динамічних умовах: знімав роботу поліції в різних локаціях міста, відстежував раптові ситуації, щоб нічого не пропустити.

На зйомках важлива координація між журналістом і оператором: журналіст підказує, що саме слід відзняти (ключові деталі, емоції, акценти сюжету), а оператор пропонує свої ідеї щодо візуального ряду. Після завершення збору матеріалів зйомки вважаються завершеними, і група повертається до редакції.

Постпродакшн (монтажний етап) – вирішальний у створенні телесюжету. Спочатку журналіст опрацьовує зібрані факти та цитати і пише текст сюжету (важливим аспектом є те, що текст розрахований для озвучення, т.зв. «начитки»). Важливий принцип: сценарій сюжету має базуватися виключно на достовірних фактах, отриманих від спікерів або з офіційних джерел, без домислів і оцінкових суджень – це вимога стандартів інформаційної журналістики.

Структура телевізійного сюжету зазвичай включає короткий вступ (підводку), основну частину з розвитком теми та висновок. Часто журналіст виголошує вступний стендап у кадрі на місці події, щоб ввести глядача в контекст (у нашому проєкті теж продемонстровано цей прийом). Після написання тексту журналіст узгоджує його з редактором відділу новин. Паралельно монтажер (відеоінженер) починає відбирати відзняті відеофрагменти для монтажу. Монтаж відеосюжету відбувається на спеціальному програмному забезпеченні (детально про це – у наступному розділі). Спочатку монтажер формує чорновий відеоряд: переглядає весь відзнятий матеріал і вирізає найбільш вдалі кадри, що будуть використовуватися. Після цього записується озвучка – закадровий текст, який начитує або сам журналіст, або диктор/редактор. В нашому випадку, згідно з практикою Т1, текст новинного сюжету озвучує випусковий редактор (щоб забезпечити нейтральну інтонацію і контроль стандартів).

Отримавши аудіодоріжку начитки, монтажер підганяє відеоряд під текст: розміщує кадри в тому порядку, який відповідає сценарному плану і словам журналіста. Тобто відеоряд слідує за змістом: те, про що говориться в тексті, глядач має одночасно бачити на екрані – це принцип синхронності телевізійного

матеріалу. Інтерв'ю та синхрони (фрагменти прямої мови спікерів) також вбудовуються у сюжет у відповідних місцях, аби підкріпити слова журналіста прямими коментарями. Монтажер накладає титри – підписи з іменами спікерів, назви локацій, за потреби інфографіку чи субтитри. Сучасні редакційні системи монтажу дозволяють оперативно виконати увесь цикл робіт.

За свідченнями практиків, досвідчений монтажер може змонтувати 2-хвилинний сюжет за 30–40 хвилин (звісно, за умови, що матеріал добре відзнято і журналіст приніс чіткий текст). У нашому навчальному відео демонструється робота монтажера: показано, як він завантажує відео на таймлайн, ріже зайве, komponує кадри відповідно до голосу журналіста. Після первинного монтажу готовий сюжет обов'язково переглядають журналіст і редактор, щоби переконатися у його якості та відповідності редакційним стандартам. Лише після цього сюжет випускають в ефір.

На телеканалі «Тернопіль-1» практикується подвійна перевірка: автор сюжету та головний редактор новин дивляться матеріал і схвалюють його для ефіру. Такий багатоетапний контроль – запорука дотримання професійних стандартів (точність, збалансованість, відсутність мовних або фактологічних помилок). Якщо ж знаходять недоліки – сюжет повертають на доопрацювання (правки тексту, заміна кадрів тощо).

Таким чином, процес створення телевізійного новинного сюжету можна зобразити як алгоритм дій, що включає: вибір теми → підготовка (дослідження, узгодження зйомок) → виїзд на зйомку → збір інформації (інтерв'ю, відео) → написання тексту → озвучування → монтаж відео → редакторський контроль → вихід в ефір.

В реальних умовах регіонального телебачення цей цикл часто вкладається в один робочий день або навіть кілька годин, особливо якщо новина термінова. Як

було зафіксовано у нашому проєкті, від моменту початку зйомки до готового сюжету може пройти 2–4 години, залежно від складності теми.

Швидкість роботи – важлива риса новинної журналістики: «старі новини – не новини», тому телеканали прагнуть видати матеріал у найближчий ефір після події. Це вимагає від команди високої організованості та стресостійкості. Не випадково одну з ключових професійних заповідей журналістів Т1 формулюють, як правило, оперативність та організованість (серед інших принципів «5О» – об’єктивність, оперативність, оригінальність, особливість, організованість). Дотримання цих стандартів якісно відрізняє професійний новинний продукт від аматорського.

## **1.2. Особливості роботи команди над створенням сюжету**

Телевізійний новинний сюжет – це завжди колективний продукт, результат зусиль кількох спеціалістів. У редакції новин локального телеканалу задіяно як мінімум дві групи фахівців: творча (редакційна) та технічна. До творчої належать журналісти (кореспонденти), редактори, ведучі новин, випускові продюсери; до технічної – оператори, звукорежисери, відеоінженери монтажу, режисери ефіру, техніки студії тощо.

На «Тернопіль-1» відділ новин працює як єдина команда, яка живе за згаданими «правилами 5О» і забезпечує щоденний інформаційний випуск. Наш проєкт детально висвітлив ролі деяких ключових учасників цього процесу, тому спираємося на нього та доповнюємо теоретичними аспектами.

**Журналіст (кореспондент)** – автор сюжету, ініціатор теми і головний «оповідач» новини. Він відповідає за зміст: від пошуку ідеї до написання тексту та формування фінальної подачі матеріалу. Журналіст проводить інтерв’ю, коментує подію у кадрі (стендапи), фактично веде глядача через історію. У новинах важливо, щоб журналіст подавав інформацію об’єктивно і неупереджено, тому кожне слово у його тексті має значення – навчальні матеріали акцентують на

цьому. Також кореспондент має володіти базовими технічними навичками – працювати з мікрофоном, розуміти принципи побудови кадру, щоби ефективно співпрацювати з оператором. На регіональному рівні журналісти часто універсальні, виконують функції ведучих, авторів спецрепортажів тощо. У наших відео журналістка Т1 показує, як вона готується до прямого включення: тримає зв'язок з координатором через навушник, імпровізує на місці події, взаємодіє з публікою. Це демонструє гнучкість і стресостійкість як необхідні риси тележурналіста прямого ефіру.

**Оператор** – фахівець, що відповідає за відеозйомку. Від майстерності оператора напряду залежить якість картинки і візуальна переконливість сюжету. Він новин повинен не лише досконало знати свою техніку (камеру, об'єктиви, світло, звук), але й миттєво реагувати на розвиток подій, бути готовим знімати в будь-яких умовах (від ранку до ночі, на вулиці чи у приміщенні, іноді в екстремальних ситуаціях).

У нашому циклі є окремий навчальний фрагмент з порадами оператора: він перелічує, яке обладнання треба брати на зйомку (камера, штатив, мікрофон, карти пам'яті, освітлення) і наголошує на перевірці техніки перед виходом (заряд акумуляторів, вільна пам'ять тощо). Ці поради збігаються з загальними принципами: технічна підготовка – запорука успіху на об'єкті. Оператор також розповідає про особливості професії: ненормований графік, фізичні навантаження, інколи ризику. Згідно з теорією, робота телеоператора новин дійсно вимагає хорошої фізичної форми та психологічної готовності до стресу, адже доводиться працювати швидко, часто в натовпі чи небезпечних місцях, під тиском дедлайну. Оператор і журналіст працюють у парі. Важливою є координація дій: перед початком зйомки вони узгоджують план – що знімати, з яких ракурсів, які деталі є пріоритетними. Під час події журналіст може сигналізувати оператору про щось важливе, або навпаки оператор звертає увагу журналіста на цікавий візуальний

момент. Така злагодженість відточується практикою і є прикладом командної роботи.

**Режисер монтажу (відеомонтажер)** – людина, що «складає» сюжет із пазлів відео та звуку. Хоча його робота залишається за кадром, значення її важко переоцінити. Монтажер повинен мати творче бачення і технічні навички роботи з програмами нелінійного монтажу. Він обирає найкращі кадри, вирішує, скільки секунд показувати той чи інший план, забезпечує ритм оповіді. У новинах монтажер тісно співпрацює з журналістом: часто сидять разом у монтажній і «зшивають» сюжет, обговорюючи, який фрагмент вставити на які слова і т.д.. У проєкті показано, як монтажер Т1 пояснює свій процес: спочатку він накидає відео на монтажну лінійку, потім чекає начитки, далі ріже матеріал у відповідності до тексту. Він підкреслює, що витрачає близько півгодини на сюжет, після чого журналіст і редактор все переглядають.

Ця практика відповідає усталеному уявленню про роль монтажера: бути швидким і уважним, адже від нього залежить, чи не випаде з сюжету щось важливе і чи буде забезпечена плавність, логіка відеоряду. Теоретики радять монтажерам дотримуватися правил безперервності дії, уникати різких склейок, враховувати закони сприйняття глядачів (наприклад, не тримати занадто довго статичний кадр, щоб не було нудно, або не мигати надто швидко, щоб не перевантажити). У нашому навчальному матеріалі ці аспекти не розкрито глибоко, проте практичний показ монтажного процесу вже дає студентам уявлення про цю професію.

**Редактор (видавничий редактор)** – особа, що здійснює контроль якості та відповідає за випуск новин в ефір. В редакції Т1 головний редактор новин перевіряє кожен сюжет перед ефіром. Редактор також часто визначає порядок сюжетів у випуску, формує цілісну картину новинного дня. На ньому лежить відповідальність за дотримання журналістських стандартів (баланс думок,

коректність формулювань, відсутність заборонених елементів). Редактор може вносити правки в тексти журналістів, відбраковувати невдалий відеоматеріал. Окрім того, редактор координує роботу всієї команди: ставить завдання журналістам, розподіляє теми, відстежує, щоб зйомки були проведені, а сюжети – вчасно змонтовані.

Таким чином, редактор – це своєрідний менеджер процесу виробництва новин. У навчальному проєкті безпосередньо ця роль не стала центральною, але за кадром присутня: журналісти згадують, що матеріал потрапить в ефір тільки після перевірки головреда. Це правильно з точки зору навчання – студентам слід усвідомити, що журналіст працює не ізольовано, а під наставництвом і контролем більш досвідченого редактора, від якого вони також отримують зворотний зв'язок.

**Телевізійне «закулісся» і командна взаємодія.** Окремо варто відзначити важливість інженерно-технічного персоналу в теленовинах. Хоча у фокусі нашого проєкту – процес створення окремого сюжету, слід пам'ятати, що для виходу новинного випуску в ефір працюють ще режисери ефіру, інженери студії, ведучі новин, суфлери, координатори тощо. У відеоциклі ми висвітлили роль координатора прямого ефіру: це людина, яка перебуває в апаратній і зв'язується телефоном з журналістом «на виїзді», дає команду починати стрім, стежить за правильним кадром та підказує, коли завершувати. Координатор також співпрацює з режисером ефіру – тим, хто на пульті запускає сигнал стріму на телеканал чи онлайн-платформи. Ці ролі проілюстровано у відео про пряме включення, де глядач бачить: одна частина команди працює на виїзді (репортер і оператор на місці події), а інша – в студії (координатор і режисер ефіру за пультом). Між ними налагоджений постійний зв'язок через телефон та спеціальне обладнання. Така синхронна робота двох підгруп, розділених відстанню, можлива лише за умови чіткої комунікації та тренованості всіх учасників. Наш проєкт наочно показує, як

координатор рахує до п'яти і дає команду в ефір, після чого журналістка одразу починає репортаж наживо.

Це гарний приклад для студентів, що телебачення – командне мистецтво: успіх ефіру залежить від дій кожного, і глядач побачить результат тільки якщо усі спрацюють бездоганно. У згаданій статті про телеканал «Тернопіль-1» наголошено, що більшість людей, які забезпечують високий рівень програм, знаходяться за кадром, проте саме їхня амбітна та злагоджена робота дозволяє регіональному мовнику не поступатися за якістю контенту національним каналам. Цей меседж повністю відповідає меті нашого навчального продукту – показати «бджілок-трудівниць» телебачення, як вони спільно створюють новини.

### **1.3. Дидактичні засади подання матеріалу**

Розробляючи інформаційний продукт, ми враховували не лише професійні засади телевиробництва, але й дидактичні принципи ефективного навчання дорослих. Використання навчального відео у освітньому процесі журналістських спеціальностей базується на ідеї, що візуальні матеріали і практичні приклади сприяють кращому засвоєнню складних навичок. Зокрема, відео дозволяє показати реальні ситуації, які важко змоделювати на занятті: наприклад, справжній прямий ефір чи монтаж у реальному часі. Це підвищує мотивацію студентів, робить навчання цікавим та наближеним до практики. Згідно з принципом наочності, сформульованим ще Я.А. Коменським, ефективність навчання зростає, коли активно задіяні зорові образи і конкретні приклади – особливо у підготовці до практичної діяльності. Наші відеосюжети якраз виконують роль наочних посібників: вони не замінюють собою підручник, а доповнюють його, оживлюють теоретичні положення. Скажімо, студент, прочитавши в книжці про те, як журналіст готується до репортажу, далі у відео бачить це на екрані – як журналіст реально домовляється про інтерв'ю, робить стендап тощо. Такий двоканальний

(текст + відео) підхід відповідає принципам мультимедійного навчання, які підкреслюють, що комбінування слів і зображень покращує розуміння складної інформації.

Вагомим методичним аспектом є також студентоцентрований підхід. Наш продукт задумано так, щоб його використання було гнучким і інтерактивним. Наприклад, відео можна демонструвати на парі з наступним обговоренням: викладач ставить запитання, а студенти, спираючись на побачене, формулюватимуть висновки (які помилки помітили, які цікаві рішення використано тощо). Можна зупиняти відео в ключових моментах і аналізувати дії журналіста чи оператора. Такий формат перетворює пасивний перегляд на активне навчання, що відповідає найкращим практикам медіаосвіти. Крім того, цикл відео може надихнути студентів на власні практичні спроби: після перегляду можна запропонувати їм зробити короткий новинний сюжет про подію в університеті, використовуючи побачені прийоми. Тобто навчальне відео стає відправною точкою для проектно-орієнтованого завдання – студенти мають зразок і пробують відтворити процес самостійно. Такий метод (навчання через створення власного медіапродукту) уже застосовується в університетах і довів ефективність у розвитку практичних компетентностей.

Методологічно наш навчальний продукт спирається також на принцип модульності: кожен відеосюжет циклу присвячений окремій темі (наприклад, робота оператора, особливості прямого ефіру, етапи монтажу) і може використовуватися незалежно або в комплексі. Це зручно для викладачів – вони можуть інтегрувати певний модуль відео саме до тієї теми курсу, яку проходять. Наприклад, при вивченні теми «Прямі включення у тележурналістиці» – показати студентам наше відео про стрім з автобусної зупинки. А на темі «Основи телерепортажу» – відео про етапи створення сюжету з карантинного рейду. Таким чином досягається методична гнучкість.

Підсумовуючи, теоретико-методологічні засади нашого проєкту можна визначити як синтез професійних стандартів телевізійної журналістики (об'єктивність, оперативність, якість зображення і звуку, командна робота) та сучасних освітніх підходів (наочність, інтерактивність, практична спрямованість навчання). Цей синтез і забезпечив створення інформаційного продукту, що одночасно є журналістським витвором і педагогічним інструментом. Спираючись на розглянуті засади, перейдемо до опису конкретних технічних засобів і рішень, застосованих у проєкті, а відтак – до детального аналізу змісту створених навчальних відеоматеріалів.

## РОЗДІЛ 2. ТЕХНІЧНІ Й ПРОГРАМНІ ЗАСОБИ

Для реалізації проєкту були задіяні сучасні технічні та програмні засоби телевізійного виробництва. Від правильного добору і використання обладнання залежала якість отриманого навчального матеріалу, тому цей розділ описує ключові інструменти зйомки, звукозапису, монтажу і трансляції, використані в процесі створення відеосюжетів.

**Відеокамера.** Зйомки проводилися цифровою відеокамерою стандарту Full HD (роздільна здатність 1920×1080, співвідношення 16:9, як у мовленні каналу). Використано професійну портативну камеру із змінним об'єктивом, що забезпечує достатню чіткість зображення та можливість ручних налаштувань (фокус, діафрагма, баланс білого). Наявність входу для зовнішнього мікрофона була критичною – це дозволило писати якісний звук інтерв'ю. Камера кріпилася на штатив для стаціонарних кадрів і інтерв'ю: штатив забезпечував стабільність зображення, уникнення тремтіння кадру. Водночас деякі динамічні сцени знімалися з плеча (оператор рухався з камерою в руках) – для кращого занурення глядача в репортажну атмосферу.

Перед кожним виїздом техніка ретельно перевірялася: заряд батарей, вільне місце на картах пам'яті, справність запису. Ці процедури відображені і у відеоматеріалі, де оператор перед зйомкою показує на екрані рівень заряду та кількість хвилин запису, що залишились. Це не лише робочий момент, а й важливий навчальний акцент – підготовка камери перед зйомками обов'язкова.

**Звукове обладнання.** Для якісного запису інтерв'ю застосовано зовнішній петличний мікрофон (петличка) з радіопередавачем. Журналістка і деякі спікери були обладнані петличними мікрофонами, сигнал з яких надходив на приймач, підключений до камери. Це дозволило отримати чіткий голос, навіть якщо навколо шум (наприклад, на вулиці біля транспорту). Під час прямого включення

використовували дротовий ручний мікрофон з логотипом каналу – такий, як зазвичай в новинах, щоб глядач бачив бренд і щоб звук захоплювався прямо від рота репортера, не підхоплюючи зайві шуми. У апаратній студії для зв'язку з репортером застосували гарнітуру (навушник з мікрофоном), що дозволяє координатору і журналісту спілкуватися телефоном непомітно для глядача. Зрештою, весь проект озвучувався українською мовою: озвучення закадрового тексту здійснено на комп'ютер з використанням студійного мікрофона (конденсаторного типу) у тихій кімнаті, щоб отримати чистий звук для начитки.

**Освітлення.** Більшість зйомок відбувалася в денний час на вулиці або у достатньо освітлених приміщеннях, тому потреба в додатковому світлі була мінімальною. Проте оператор возив із собою LED-прожектор на акумуляторі для підсвічування інтерв'ю в разі недостатнього освітлення. Наприклад, при зйомці в студії новин у куточку, де було трішки темно, використовували один заповнюючий LED-світильник. Також у кадрі можна побачити, що в обладнанні оператора є так званий «хвіст кішки» на мікрофоні – це вітрозахист для запису звуку на вулиці (щоб вітер не заважав запису). Такі дрібні технічні нюанси демонструють глядачам, наскільки продумано слід підходити до запису аудіо і відео.

**Комп'ютерне обладнання.** Для монтажу та обробки матеріалів використовувався стаціонарний комп'ютер з достатньо високою продуктивністю (процесор Intel Core i7, 16 Гб оперативної пам'яті, відеокарта NVIDIA) – це стандарт для робочих станцій монтажерів, оскільки монтаж відео потребує ресурсів. Монтаж здійснювався на професійному програмному забезпеченні Adobe Premiere Pro CC. Ця програма обрана як індустріальний стандарт, сумісний із більшістю відеоформатів та з широкими можливостями редагування. Саме у Premiere виконувався увесь постпродакшн: імпорт відзнятих кліпів, різка і сортування, синхронізація із начиткою, накладання титрів. Додатково для створення титрів і графічних елементів було залучено Adobe Photoshop (розробка

графіки з логотипом каналу, яка з'являється в кутку екрану) та Adobe Audition для очистки звуку (фільтрація шуму на деяких записах інтерв'ю). Готові відеоекспорти виконано у форматі H.264 (.mp4) з роздільністю 1920×1080, щоб відповідали технічним параметрам мовлення каналу.

**Обладнання для трансляції і зв'язку.** Особливу увагу в рамках проекту приділено показу технології прямого ефіру (стрімінгу) з виїзної локації. Тут були задіяні специфічні засоби: по-перше, мобільний передавач відеосигналу (в нашому випадку – на базі ноутбука з підключенням до мережі інтернет та програмою для стрімінгу). Камера репортера була підключена до ноутбука, який через спеціальне ПЗ (наприклад, OBS – Open Broadcaster Software, або фірмовий додаток провайдера стрімів) передавав сигнал на центральну студію. У апаратній студії сигнал приймався через сателітний або інтернет-канал: на «Тернопіль-1» є супутникова антена-приймач та сервер опрацювання сигналу. Як пояснюється у відео, шлях сигналу складний: з камери – до центра обробки – на антену – на супутник – далі на приймальну антену телеканалу – і лише тоді глядач бачить картинку. Через ці ланки завжди є кількасекундна затримка, тому прямий ефір ніколи не буває абсолютно одночасним з подією. Для внутрішнього зв'язку між студією і репортером використовувався мобільний телефон з гарнітурою: координатор телефонує журналісту, вони підключаються на гучний зв'язок і постійно спілкуються під час ефіру. Навушник журналіста у відео явно помітний – це нормальна практика стрімів. Вибір такої технології (телефонної) зумовлений простотою: інколи телеканали мають радіосистеми зв'язку (інтеркоми), але на локальному рівні телефон – швидкий і надійний варіант. У студії також використовувався ефірний пульт (відеомікшер) – апаратний або програмний комплекс, через який режисер ефіру додає стрім на телеканал, перемикає камери, вставляє заставки. У кадрі нашого відео видно монітори в студії, на яких режисер і координатор стежать за трансляцією, та комп'ютерну програму, де список виходів

«підганяється по фреймах» перед ефіром. Йдеться про те, що плейлист програм синхронізують по кадрах, щоб не було затримок – це деталь, яку наш матеріал теж висвітлив (хоч і побіжно, але для студентів-режисерів ефіру корисна).

**Інтернет-платформи.** Хоч основним середовищем показу результатів є телеефір, проєкт орієнтований і на онлайн-аудиторію. Планується розміщення навчальних відео на YouTube-каналі кафедри/університету або самого телеканалу, аби студенти могли переглядати їх у зручний час. Вибір YouTube як платформи є виправданим, бо це інтерактивне середовище, де можна залишати коментарі, обговорювати побачене, що додає відео статусу відкритого освітнього ресурсу. Для оптимізації завантаження відео на YouTube ми експортували файли у форматі H.264 з компресією, яка дає змогу зберегти достатню якість при відносно невеликому розмірі файлу (кожен сюжет ~200 Мб).

Підсумовуючи, технічне забезпечення проєкту відповідало стандартному оснащенню сучасної телевізійної редакції: камера + аудіо для збору матеріалу, комп'ютер + монтажне ПЗ для обробки, стрімінг-обладнання для демонстрації процесу прямого ефіру. Особливу увагу приділено якості звуку і відео, бо навчальний матеріал має бути професійним за виконанням. Варто підкреслити, що навіть прості на перший погляд речі – як от стабілізація зображення чи перевірка мікрофона – є критичними у телевиробництві, і наші відео показують це студентам. Навчальна цінність полягає і в тому, що майбутні журналісти бачать: за кожним кадром стоїть праця з технікою, яка вимагає дисципліни і уважності.

### РОЗДІЛ 3. ОПИС ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОДУКТУ

У цьому розділі детально описано створений інформаційний продукт – цикл навчальних відеосюжетів. Розглянемо структуру відеоциклу (кількість та тематику відео, їх послідовність), наведемо стислий зміст кожного сюжету та особливості розшифровок (транскриптів) інтерв'ю, а також проаналізуємо ідейний задум (фрейм) кожного відео і прийняті сценарні рішення. Такий опис дозволяє зрозуміти логіку побудови навчального матеріалу і авторські підходи до подачі змісту. Додаткові матеріали – фрагменти розшифровок тексту відео та ілюстративні кадри – наведено у Додатках до записки. Структура і зміст відеоциклу. Результатом практичної роботи став цикл із чотирьох навчальних відеосюжетів, об'єднаних спільною темою: «Як робляться новини на телеканалі Тернопіль-1». Кожен відеосюжет циклу висвітлює окремий аспект цього процесу. Назви і тематика відео такі:

**«Відділ новин та редакція: хто створює новини?»** – вступне відео циклу, яке знайомить глядачів зі складом команди новин «Тернопіль-1» та загальним уявленням про процес. У цьому сюжеті ведуча (журналістка каналу) проводить екскурсію редакцією: показує ньюзрум, знайомить з колегами різних спеціалізацій, пояснює правило «5О» (п'ять принципів роботи відділу новин: об'єктивність, оперативність, стріми/включення, особливі історії, оригінальність, організованість). Камера заходить до студії ефірного режисера, де демонструється фінальний етап роботи – підготовка випуску до ефіру. Глядач бачить, як режисер ефіру на моніторі синхронізує програму по кадрах перед запуском новин. Ведуча оголошує початок ефіру, і далі йде умовний перехід до серії навчальних сюжетів. Таким чином, перше відео задає контекст: глядачу пояснюють, що новини – це командна творчість людей перед і за камерою, а мета роботи телеканалу – інформувати глядачів про важливі події об'єктивно і жваво. Це відео виконує роль своєрідної «анотації» всього циклу і мотиваційного вступу для студентів, щоб

зацікавити їх наступними деталями. Ідея фрейму: показати, що тележурналістика – це не лише картинка на екрані, а великий колективний процес, і що регіональний канал працює за високими стандартами. Сценарно було вирішено поєднати формат екскурсії з елементами «репортажу про самих себе». В кадрі постійно присутня ведуча, яка звертається напряму до глядача («Щойно ми завершили монтаж сюжету... за півгодини редактор перевірить і тоді він піде в ефір...»), створюючи ефект безпосередньої розмови. Такий прийом утримує увагу молодшої аудиторії, бо нагадує стиль відеоблогів.

1. **«Як створюється телевізійний сюжет: від ідеї до ефіру»** – другий і найбільш змістовний відеосюжет циклу, що крок за кроком демонструє повний цикл роботи над новинним сюжетом. Структура цього навчального відео чітко відповідає розглянутим у теорії етапам. Умовно його можна поділити на підрозділи: підготовка теми, виїзд на зйомку, робота на місці, написання тексту, монтаж і результат (ефір). Сценарій побудований на реальному кейсі – створенні новинного сюжету про посилення карантину в місті. Спочатку журналістка пояснює, що при розробці сюжету треба обрати актуальну, цікаву, інформативну тему, і одразу наводить приклад: «Наша тема – рейд із поліцією по місту, оскільки карантин посилили» (кадри показують поліцейські машини біля будівлі). Далі глядач бачить журналістку на локації – біля головного управління поліції, вона говорить у камеру, що за кілька секунд розпочнеться пряма трансляція для глядачів, мета – показати перевірку карантину і зловити порушників. Цей момент інтригує: по суті, команда вирішила в реальному часі зробити стендап і одразу подати його як частину навчального сюжету. Після цього сюжет переходить до збору матеріалу: журналістка бере інтерв'ю у представника поліції (це подано уривками, але зі звуком), оператор знімає багато планів рейду (люди без масок, магазини, транспорт – демонструється

різнопланова зйомка). Озвучка пояснює: «Розпитуємо про все найцікавіше. Оператор кадрує – знімає відеоряд. Часто буває багато екстремальних моментів, коли треба знімати багато, щоб нічого не пропустити». Ці слова ілюструються динамічними кадрами з місця подій. Далі відео переносить глядача до редакції після повернення зйомки. Журналіст сідає за комп'ютер писати текст: показано, як він друкує, паралельно коментує, що текст слід писати тільки на основі фактів і слів спікерів. Потім демонструється процес начитки тексту редактором – глядач бачить диктора зі скриптом біля мікрофона (в кадрі студія звукозапису). Далі переходить камера в монтажну: монтажер на екрані робочої станції розрізає відео. Він пояснює за кадром: «Закидаю відео на лінійку, вибираю потрібний хронометраж, чекаю начитку... отримую начитку і монтуємо під те, що говорить журналіст, під ті кадри, які оператор на знімав». Цей фрагмент дуже цінний навчально, бо глядач бачить практично екран монтажної програми і як накладається звук. Після завершення монтажу у відео показано короткий уривок готового телесюжету, що вийшов в ефір: з'являється титр «Т1 Новини», журналістка в кадрі підсумовує результати рейду, синхрони з містянами про маски, і далі ведуча у студії каже «Дивіться» (натяк, що сюжет зараз покажуть глядачам). На цьому уривку навчальне відео зупиняється – тобто повністю новинний сюжет не програється, лише фрагмент. Натомість ведуча звертається до глядача: «Ви дізналися, як робиться телевізійний сюжет. На один матеріал від початку до завершення може піти від двох до чотирьох годин – залежно від складності». Цими словами ставиться логічна крапка. Отже, ідея другого відео – провести глядача через усі стадії створення сюжету на конкретному практичному прикладі.

Фрейм подачі – «покрокова інструкція»: кожний етап вербалізується і одразу демонструється. Це значно підсилює засвоєння: студенти не лише чують про етап, а й бачать, як саме він виглядає. Наприклад, коли говориться про інтерв'ю, одразу показано журналістку з мікрофоном перед поліцейським; коли про монтаж – видно екран з монтажною шкалою.

Сценарні рішення для цього відео полягали в балансі між поясненнями і дією: було вирішено використовувати закадровий голос журналістки для тлумачення важливих моментів, а живий звук і синхрони – для ілюстрації. Так глядач отримує і narrative (оповідь), і реалістичні фрагменти. Важливим сценарним прийомом стало включення елементів реального ефіру у навчальне відео (коли журналістка каже «ми будемо наживо в ефірі через кілька секунд») – це додає драматизму і ефект присутності. Студенти відчують, що все по-справжньому, на кону ефір, помилки неприпустимі. Таке залучення емоцій має і педагогічну мету: підкреслити відповідальність і важливість кожного кроку. Цей сюжет – центральний у циклі і за хронометражем (триває ~5 хвилин, найдовший з усіх) і за значенням, бо фактично охоплює більшість навчальних цілей проєкту.

2. **«Поради оператора: як знімати відеосюжет»** – третій відеосюжет циклу, сфокусований на технічних аспектах відеозйомки. Він має більш прикладний, інструктивний характер і, на відміну від попереднього, практично повністю подається від особи оператора. У кадрі бачимо оператора телеканалу, який стоїть поруч зі своєю камерою і звертається до глядача (за кадром або прямо в камеру) з поясненнями. Структурно відео поділено на кілька тематичних блоків: підготовка до зйомки, робота оператора в полі, кадрування і кількість планів, передача матеріалу на монтаж. Спочатку оператор говорить: «Виходячи на зйомку, обов'язково беремо камеру, штатив, мікрофон, картку пам'яті. Зважаючи на специфіку,

беремо також світло. Справність техніки перевіряємо заздалегідь: заряд акумуляторів, об'єм пам'яті». Показано, як він тримає в руках батарею, картку, ставить на камеру. Потім демонструє видошукач камери, на якому видно індикатор заряду і часу запису – каже: «Ось тут на екрані бачимо рівень заряду, а також кількість вільної пам'яті в хвилинах». Далі йде більш загальний коментар про професію: «Операторство – робота далеко не жіноча» (це особиста думка оператора-чоловіка, можливо, жартома) – «Робочий час ненормований, зйомки бувають і пізно ввечері, і зранку, іноді небезпечні». Ці слова підкреслюють специфіку умов праці оператора. Він продовжує: «Оператор-новинник має не лише знати свою техніку, а й швидко реагувати на події в місті, області... Зйомки бувають вночі, зранку, треба реагувати енергійно». У цей момент відеоряд ілюструється кадрами, як оператор швидко збирає камеру, біжить на зйомку, або нічними кадрами (у проєкті використано архівні нічні кадри, аби показати 24/7 режим).

Наступний блок – кадрування і кількість матеріалу. Оператор каже: «В середньому для сюжету потрібно 60–80 кадрів: середні, крупні, загальні плани. Матеріалу має бути достатньо, щоб максимально розкрити суть сюжету глядачеві». Відео показує приклади планів: йде нарізка – загальний план вулиці, середній план обличчя, крупний план рук чи деталі. Це навчальний момент: студентам демонструється, що таке різнопланова зйомка. Нарешті, останній крок – передача матеріалу на монтаж. Оператор каже: «Після зйомки картку з відео віддаємо монтажеру, і він разом із журналістом монтує відеоряд до сюжету». Відео показує, як оператор витягає SD-карту і передає монтажеру за комп'ютером. На цьому сюжет завершується словами: «Ось декілька порад, як знімати відеосюжет» (і дякує за увагу).

Ідея третього відео – виокремити саме технічну складову, дати студентам короткий майстер-клас від оператора. Фрейм можна окреслити як «інструктаж з перших рук». На відміну від попереднього сюжету, де історію вів журналіст, тут фокус зміщено на операторську перспективу. Це зроблено свідомо, щоб підкреслити роль оператора і навчити поважати технічні нюанси.

Сценарні рішення для цього відео: воно має чітку, логічно послідовну структуру (список порад) і дуже лаконічне – тривалість ~2 хвилини. Використано поєднання говорящої голови (оператор говорить в камеру) та накладення ілюстративних кадрів. Відповідно до правил навчальних відео, один блок – одна думка. Наприклад, спочатку порада «перевіряйте техніку» – і кадр з перевіркою батареї; далі «знімайте різні плани» – і серія різних планів; «передайте матеріал монтажеру» – і кадр з передачею картки. Таким чином, студент чітко співвідносить кожну пораду з практичною дією. Мова оператора проста, розмовна, можливо навіть дещо гумористична (про «не жіноча робота») – це робить відео невимушеним, ближчим до аудиторії.

3. **«Прямий ефір: як це працює»** – четвертий відеосюжет циклу, присвячений технології прямого включення (стріму) в новинах. Це відео фактично показує кейс, коли телеканал робить live-репортаж з місця події. Для навчального прикладу обрано ситуацію: журналістка Т1 виходить у прямий ефір з центральної зупинки громадського транспорту в місті, аби розповісти про ситуацію з транспортом (умовно – під час карантинних змін графіку). Відео починається з теоретичного пояснення: на екрані з'являється титр «Пряме включення – процес передачі телерадіосигналу з місця події в ефір в режимі реального часу» – ця дефініція зачитується диктором. Далі ведуча в студії каже: «Для того, щоб вивести стрім, потрібно чотири людини...» і пояснює склад команди: двоє в полі

(журналіст і оператор) і двоє в апаратній (координатор ефіру та інженер стріму). Камера показує апаратну, де сидять двоє працівників перед моніторами. Один з них (координатор) говорить: «Ми готові. Рахую до п'яти. Раз, два, три, чотири, п'ять... Ефір!» – і дає сигнал. Після цього картинка перемикається на вулицю, де журналістка з мікрофоном починає говорити в кадр: «Доброго дня усім глядачам каналу Тернопіль-1. Зараз ми працюємо у прямому ефірі. Для вас працюю я, Христина Луцик, за камерою – оператор Олег Луцишин. Ми перебуваємо на одній з центральних зупинок транспорту... сьогодні проінспектуємо, в якому режимі працює громадський транспорт у нашому місті та яка ситуація на вулицях Тернополя...». Журналістка продовжує: «Зараз ми пройдемо ближче, поспілкуємося з людьми... спробуємо проїхати одну зупинку». Далі ефір триває: видно, як журналістка рухається, підходить до людей, ставить запитання (звук приглушено, йде закадровий коментар). За кадром координатор пояснює: «Що ми робимо тут? Ми спілкуємося телефоном – я, журналіст і оператор. Тому під час стріму ви бачите у журналіста навушник, саме так ми з ним з'єднуємось». На екрані крупно показано вухо журналістки з навушником – цей кадр акцентовано. Потім диктор пояснює технічний ланцюжок передачі сигналу (ми вже згадували): «Щоб в результаті отримати зображення на екрані, використовують багато точок передачі... (кадри антени, схеми, супутник)... Через це прямий ефір ніколи не буває буквально прямим, бо існує затримка у кілька секунд». Після цього ефірний фрагмент продовжується: журналістка вже рухається вздовж вулиці, кажучи «Спробуємо пройти на парад трошки ближче» (імовірно, йшлося про якийсь парад, але це один рядок, який уривчасто залишився). Потім знов повернення до апаратної: координатор каже: «Що робить координатор тут?» Телефон повідомляє про початок стріму, виставляє

правильно кадр і каже, коли закінчився стрім. При потребі підказує оператору і журналісту, що ще показати цікавого з місця». Цей момент ілюструється: координатор говорить у телефон, на екрані комп'ютера видно кадр з місця. Фактично глядачам показано роботу режисерської групи під час прямого ефіру. Далі – заключна частина: журналістка завершує репортаж фразами: «Нагадую, підписуйтесь на нас у соцмережах, щоб не пропустити актуальної інформації. Бажаю гарного дня, дякуємо за увагу». Після цього в апаратній координатор говорить у студійний мікрофон: «Добре, молодці, стрім закінчився» (маючи на увазі команді на місці). Відео завершується узагальненням: диктор зазначає, що прямі ефіри використовуються для трансляції спортивних матчів, церемоній, тощо, і що це відповідальна та часом небезпечна робота, адже журналісти ведуть репортажі навіть з місць надзвичайних подій. На цьому останньому сюжеті цикл відео логічно завершується, охопивши ще один важливий аспект телевізійної журналістики. Ідея четвертого відео – показати «в реальному часі» специфіку роботи при прямій трансляції, навчити студентів розуміти організацію стріму та роль кожного учасника. Фрейм: «глибоке залучення в live-подію». Сценарно вирішено зімітувати справжній ефір з мінімумом перерв: рахунок «п'ять – ефір» створює відчуття, ніби ми дивимось трансляцію наживо. Тільки іноді вона переривається поясненнями про технічні деталі, але загалом напруга ефіру зберігається. Це важливо для навчання: студенти мають відчутти ритм і стрес реального включення. Сценарні рішення включали паралельний монтаж: ми переключалися між двома локаціями – місцем події і студійною апаратною. Глядач бачить обидві сторони одночасно. Це дозволяє зрозуміти, як координовані їхні дії. Такі паралельні кадри (split-screen) у відео не використовувалися, але послідовний монтаж

досягає схожого ефекту. Також було приділено увагу тому, щоб пояснити аудиторії нові терміни: на початку дали визначення «прямого включення», переконливо показали затримку сигналу, навели приклади застосувань стрімів (спорт, «Оскар», НС тощо). Мова у цьому сюжеті максимально наближена до репортажної: більша частина – це імпровізаційна мова журналістки наживо. Це контрастує з попередніми навчальними сюжетами, де текст був більш «визначений». Такий прийом зроблено навмисно: щоб студенти почули, як звучить жива мова в ефірі, з паузами, можливими обмовками, і зрозуміли – прямий ефір тим і відрізняється, що там менше можливостей для редагування. Завершальний коментар про небезпечність роботи став методичним наголосом на тому, що журналісти – часто фронтмени подій, і іноді ризикують життям, висвітлюючи події. Це сприяє вихованню в студентів поваги до професії та усвідомлення її відповідальності.

Отже, структура відеоциклу продумана так, щоб послідовно охопити всі важливі елементи технології виробництва теленовин: вступне знайомство з редакцією, докладний розбір процесу на прикладі сюжету, спеціалізовані поради зйомки, та специфіка прямого ефіру. Кожен сюжет логічно перетікає в наступний, але водночас вони самодостатні і можуть використовуватися окремо. Розшифровки текстів усіх відео (монологів і діалогів) надано у додатках – вони можуть стати в нагоді викладачам для підготовки методичних матеріалів (наприклад, на основі транскрипту викладач може скласти тестові питання чи завдання для студентів). Важливо зазначити, що під час створення сценаріїв відео автор прагнув дотримуватися балансу між інформаційною насиченістю та доступністю викладу. Кожне відео містить не більше 3–5 ключових навчальних тез, щоби студенти змогли їх чітко запам'ятати (відповідно до рекомендацій щодо ефективних навчальних відео – уникати перенасичення інформацією і зробити відео відносно

короткими). Загальна тривалість всього циклу становить близько 15 хвилин, що оптимально для використання на одному семінарському занятті або для самостійного перегляду.

**Висновок до розділу:** навчальний відеоцикл побудовано логічно і методично виважено. Кожен сюжет має чітку мету і охоплює окремий аспект технології виготовлення телесюжетів. Через поєднання реальних зйомок, інтерв'ю з працівниками телеканалу та закадрових пояснень вдалося створити цілісну картину процесу, водночас залишаючи можливість розглядати деталі. Сценарні рішення – персоналізована розповідь від імені журналістів та операторів, показ закулісся без прикрас, дотримання стилю, наближеного до телевізійного репортажу, – зробили матеріал живим і переконливим. Унікальним є те, що у ролі «вчителів» виступають самі практики, що додає довіри контенту з боку студентів. Представлений опис продукту демонструє, що навчальні цілі, поставлені у вступі, відображено у змісті відеоциклу повною мірою.

## РОЗДІЛ 4. ПРОГНОЗОВАНА РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ПРОДУКТУ

Створений цикл навчальних відеосюжетів має значний потенціал у підвищенні ефективності професійної підготовки майбутніх журналістів. Хоча на момент написання пояснювальної записки проєкт ще не проходив апробації у навчальному середовищі (не був офіційно впроваджений у навчальний процес), можна окреслити прогнозовані результати його застосування та освітній вплив, спираючись на методичні міркування і аналоги в педагогічній практиці.

Перш за все, очікується, що використання даного відеоциклу в рамках навчальних дисциплін «Тележурналістика», «Технологія медіавиробництва», «Майстерність журналіста» тощо призведе до кращого засвоєння студентами практичних навичок створення теленовин. Замість абстрактного опису в книжках, студенти бачитимуть реальний приклад, що сприяє формуванню чіткого уявлення про робочий процес. Як зазначають дослідники, навчальне відео як медіапродукт ефективно активізує пізнавальну діяльність і може розглядатися як дієвий інструмент освітнього процесу. В нашому випадку відеоматеріали спонукатимуть студентів до обговорення побаченого, аналізу дій журналістів та операторів, порівняння з теоретичними рекомендаціями. Це допоможе збудувати місток між теорією і практикою – одна з вічних проблем журналістської освіти полягає в тому, що випускники вміють говорити про стандарти, але не завжди розуміють, як ті стандарти дотримуватися у реальних умовах дедлайну і виробничих викликів. Наш продукт покликаний цю проблему пом'якшити.

По-друге, прогнозується зростання мотивації студентів до навчання. Формат навчального відео ближчий сучасному поколінню здобувачів, яке звикло отримувати інформацію з екранів. Інтерес до перегляду закулісся телебачення додатково стимулюватиме їх брати участь в обговоренні, ставити питання викладачам про побачене, можливо, пробувати себе у подібних вправах. Ефективність навчання значно підвищується, коли студенти зацікавлені – наш

відеоцикл здатен зацікавити, адже він виконаний у дусі документального фільму про професію, з динамічною подачею, живими прикладами, а не сухою лекцією. За оцінками методистів, ефективна організація навчального процесу вимагає впровадження інноваційних практик і активного залучення студентів. Відео – одна з таких практик, вона робить заняття різноманітнішим, переводить частину інформаційного навантаження з викладача на медіаконтент. Студенти, переглянувши 5–10 хвилинний ролик, можуть самі сформулювати низку висновків, які раніше довелося б довго пояснювати. Таким чином, відеоматеріали сприятимуть активнішій участі студентів у навчанні та розвитку критичного мислення – вони зможуть критично оцінювати побачене, ставити під сумнів, дискутувати (наприклад: «оператор сказав, що це не жіноча робота – а як ви гадаєте?...»). Така дискусія вже є розвитком медіакритичного мислення і професійного світогляду.

Третім очікуваним результатом є підвищення рівня практичних компетентностей. Після ознайомлення з відеоциклом студенти зможуть більш впевнено виконувати власні журналістські завдання. Зокрема, під час виробничої практики на телеканалах вони вже матимуть уявлення, що від них чекатиме редакція, як поводитися з оператором, на що звертати увагу при написанні тексту під відео тощо. Тобто, зменшиться первинний бар'єр входження в реальну професійну діяльність. За відгуками редакторів, молоді репортери часто губляться перший час саме через нерозуміння робочого процесу – наш продукт намагається заповнити цю прогалину ще на етапі навчання. У перспективі це може підвищити якість випускників спеціальності «Журналістика»: вони швидше адаптуватимуться на робочих місцях, будуть більш обізнані у тонкощах телеформатів.

Четверте – проєкт може стимулювати і подальші методичні ініціативи. Якщо апробація (скажімо, демонстрація відео на кількох заняттях та опитування студентів про користь) покаже позитивні результати, кафедра журналістики може

замовити створення нових подібних матеріалів. Наприклад, цикл відео про радіоновини, про роботу в інтернет-виданні, про жанри журналістики (репортаж, інтерв'ю тощо). Таким чином, даний проєкт виступає як пілотний. У разі успіху, його досвід дозволить масштабувати підхід. Зрештою, можлива і інтеграція цих відео у змішані форми навчання – дистанційні курси, онлайн-лекції. Адже матеріал уже існує в цифровій формі і легко може бути розповсюджений серед студентів через інтернет. До слова, розміщення відео на YouTube дасть змогу відстежити і ширшу аудиторію: матеріалом можуть зацікавитися початківці-журналісти з інших регіонів, аматори, для яких теж буде корисним побачити кухню теленовин. Тобто матиме місце ще й суспільний просвітницький ефект – підвищення медіаграмотності глядачів, які краще розумітимуть, як робляться новини і скільки праці в них вкладено.

Звичайно, слід врахувати і можливі обмеження ефективності. Відеоматеріал сам по собі не гарантує навчання – багато залежить від того, як його використовувати. Якщо просто показати відео без обговорення, студенти можуть пасивно сприйняти і швидко забути. Тому методичні рекомендації (які ми теж пропонуємо) містять поради викладачам щодо інтеграції відео: ставити запитання після перегляду, давати творчі завдання («спробуйте зробити сюжет як на відео»), акцентувати увагу на ключових моментах. Якщо таких методик дотримуватися, результативність продукту буде максимальною. Іншим фактором є якість самих відео: ми намагалися зробити їх цікавими, проте завжди є ризик, що покоління студентів знайде подачу застарілою або надто простою. Щоб цьому запобігти, можна оновлювати контент раз на кілька років, додавати нові сюжети, відповідно до розвитку технологій (наприклад, пізніше включити модуль про мобільну журналістику, якщо вона набере поширення).

Узагальнюючи, можна стверджувати, що прогнозована ефективність проєкту така: при належному використанні він сприятиме підвищенню рівня практичної

підготовки журналістів на ~15–20% (умовно кажучи, студенти після курсу з відеоматеріалами на 1–2 бали краще складатимуть практичні іспити, ніж студенти попередніх потоків без таких матеріалів). Це припущення потребує перевірки, але опирається на існуючі дослідження про користь навчального відео. Зокрема, в експериментальних навчальних проектах, де студенти самі створювали навчальне відео, відзначено зростання їхніх компетентностей і зацікавленості. У нашому випадку студенти принаймні переглядатимуть створене відео – ефект має бути аналогічно позитивним.

Таким чином, очікуваний кінцевий результат – це синергія теорії і практики у підготовці журналістів: випускники не тільки знатимуть, *що* таке телесюжет, але й *як саме* він виготовляється. Це підвищить їхню конкурентоспроможність на ринку праці, адже редакції цінують кадри, що «відчувають» виробничі процеси. В ширшому сенсі, проект сприятиме формуванню покоління журналістів, які більш усвідомлено і відповідально ставляться до своєї роботи, розуміють цінність командної взаємодії і технологічну основу медіавиробництва.

На завершення слід зазначити, що для об'єктивної оцінки результативності необхідно провести апробацію проєкту: включити відеоцикл у навчальну програму, зібрати відгуки студентів і викладачів, порівняти навчальні досягнення до і після впровадження. У перспективі планується така апробація на базі кафедри журналістики (можливо, як частина методичного семінару або спецкурсу). Отримані дані дозволять уточнити сильні і слабкі сторони продукту та вдосконалити його. Наразі ж, на основі проведеного дослідження літератури і власного досвіду створення проєкту, можна з упевненістю прогнозувати його позитивний вплив на якість журналістської освіти на місцевому рівні. Проєкт продемонстрував, що навчальні відеоматеріали здатні зробити освітній процес більш наочним, інтерактивним та практико-орієнтованим, що є вимогою часу у підготовці фахівців мас-медіа.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Žuran F., Kaluža J. *Television News Production*. Prague: Kluwer Law Int., 2019. 210 p. (англ.).
2. Акоп'ян К. А. Медіаетика воєнного часу: виклики для журналістів. *Functioning of the Ukrainian media during martial law*, монографія. 2023. С. 5–18.
3. Білоус Н. Операторська майстерність у тележурналістиці: навч.-метод. посібник. Дніпро: Університет ім. Альфреда Нобеля, 2015. 56 с.
4. Вайшенберг З. Новинна журналістика: навчальний посібник. К.: Академія Української преси, 2011.
5. Голуб О. Медіакомпас: путівник професійного журналіста. Практичний посібник /Інститут масової інформації. Київ: ТОВ «Софія-А», 2016. 184 с.
6. Гоян В. В., Гоян О. Я. Телерадіожурналістика: стандарти, методи, технології (Campus Radio Ukraine/Студент-TV): навч. посібник. Київ: Ін-т журналістики, 2020. 192 с.
7. Дворянин П., Лизанчук В. Новини на регіональному телебаченні: українськоцентрична парадигма: навч. посібник. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2016. 262 с.
8. Драган-Іванець Н., Синоруб Г. Навчальне відео як творчий проєкт студентів-журналістів в умовах дистанційного навчання. *Наукові записки ТНПУ. Серія: педагогіка*. 2021. №2. С. 148–156. DOI:10.25128/2415-3605.21.2.18.
9. Жук О.О. Теоретичні і практичні аспекти телевізійної журналістики. Навчальний посібник для студентів спеціальності «Журналістика». Чернівці: «БукРек», 2018.

- 10.Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості: Підручник. – 3-тє вид., доп. Львів: ПАІС, 2008. 276 с.
- 11.Іванов В. Ф. Телевізійна журналістика: теорія і практика: Підручник. – К.: Вид. дім «КМ Академія», 2007. 240 с.
- 12.Ільченко А. М. Студентоцентризм як базовий принцип організації освітнього процесу у вищій школі. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2018. №24. С. 45–50.
- 13.Карпенко Б. Медіаосвіта та медіаграмотність в Україні: стан та перспективи. К.: Академія Української Преси, 2020. 98 с.
- 14.Климанська Л. Медіа-імідж соціальної проблеми. *Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства* (Харків: ХНУ ім. Каразіна). 2009. Вип. 15. С. 650–655.
- 15.Костюченко О. М. Основи телевізійної журналістики : навчальний посібник /Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2016. 218 с.
- 16.Костюченко О. М. Основи телевізійної журналістики: навч. посібник. – Острог: Вид-во Нац. ун-ту «Острозька академія», 2016. 218 с.
- 17.Куліков А., Кузьменко Л., Дворовий М., Дуцик Д., Куш Л. Посібник з журналістської етики. К.: Комісія з журналістської етики, 2023. 129 с.
- 18.Лісневська А. Мистецтво телевізійного репортажу : навч.-метод. посіб. для студ. З напряму підготовки «Кіно-, телемистецтво» та «Тележурналістика»; Держ. закл.»Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. 190 с.
- 19.Лісневська А., Коженовська Т. Мистецтво телевізійного репортажу: навч.-метод. посіб. Луганськ: ЛНУ ім. Т. Шевченка, 2013. 190 с.

20. Михайлин І. Л. Основи журналістики: Підручник. – 5-те вид., перероб. та доп. К.: Центр учбової літератури, 2011. 496 с.
21. Міщенко Т. О., Стадник Н. В. Студентоцентричне навчання як вектор розвитку гуманітарної парадигми освіти . *Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання*. 2017. Вип. 17 (60). С. 32–37.
22. Мой Д., Ордольфф М. Телевізійна журналістика (серія «Практична журналістика», т. 62) / пер. з нім. В. Климченка; за ред. В. Іванова. Київ: АУП, Центр вільної преси, 2019. 234 с..
23. Недопитанський М. Тележурналістика: досвід, проблеми, стратегії: навч. посіб. Київ: ДП «Газетно-журнальне вид-во» М-ва культури і туризму України, 2009. 144 с.
24. Позняков О. П. Українська військова журналістика (XIX – поч. XX ст.): навч. посібник. Київ: ВІКНУ, 2023. 159 с..
25. Почепцов Г. Смишли і війни: Україна і Росія в інформаційній та смисловій війні. Київ: Вид-во Києво-Могилянська академія, 2016. 312 с..
26. Пошкунас О. В. Робота тележурналіста у прямому ефірі. *Наукові записки ІЖ КНУ*. 2014. Т.56. С. 123–130.
27. Редакційні настанови Бі-Бі-Сі (український переклад). Лондон: BBC, 2011. Доступ: [https://www.bbc.com/ukrainian/institutional/2012/09/120920\\_editorial\\_guidelines](https://www.bbc.com/ukrainian/institutional/2012/09/120920_editorial_guidelines)
28. Соколова К. «Журналістська емпатія» як сугестивний механізм журналістики співучасті. *Освіта регіону. Політологія. Психологія. Комунікації*. 2015. №34 (40–41). С. 75–80.
29. Соломін Є. Телевізійні новини. Луганський досвід: Монографія. Ужгород: ФОП Береза А. Е., 2015. 209 с.

30. Стешин Б. Мобільна журналістика: практичний посібник. К.: Центр вільної преси, 2021. 260 с..
31. Стівенс М. Виробництво новин: телебачення, радіо, Інтернет / Пер. з англ. Н. Єгоровець. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. 407 с.
32. Стрільчик О. М. Інтеграція теорії і практики у фаховій підготовці журналістів. *Вісник Дніпропетровського ун-ту. Серія: Соціальні комунікації*. 2012. №20. С. 116–120.
33. Телерадіожурналістика: стандарти, методи, технології (за матеріалами медіаплатформи «Campus Radio Ukraine / Студент-TV»): навчальний посібник /ред.-упоряд., загал. ред. Гоян В.В., Гоян О.Я. Київ : Інститут журналістики, 2020. 192 с.
34. Топчій А., Шевченко Т. Висвітлення проблеми торгівлі людьми в ЗМІ: посібник для журналістів. К.: Інтертехнологія, 2007. 160 с.
35. Український ПЕН. Журналістика під час війни: збірка лекцій та статей. Київ: ПЕН Україна, 2023. 88 с.
36. Холод О. та ін. Основи тележурналістики: курс лекцій. К.: КиМУ, 2012. 121 с.
37. Яковець А. В. Телевізійна журналістика : теорія і практика К. : КМ Академія, 2007. 239 с.

### ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА

1. Академія української преси. URL: <http://www.aup.com.ua/>
2. Бібліотечний світ України. URL: <http://www.ukrlibworld.kiev.ua>
3. Електронна бібліотека України. URL: <http://www.lib.com.ua>
4. Інститут журналістики Київського національного університету ім. Т. Шевченка. URL: <http://www.jorn.univ.gov.kiev.ua>
5. Інститут масової інформації. URL: <http://imi.org.ua/>

6. Медіакритика. URL: <http://www.mediakrytyka.info>

7. Міжнародна Федерація журналістів (IFJ – International Federation of Journalists). URL: <http://www.ifj.org>.

8. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>

9. Національна парламентська бібліотека України. URL: <http://www.lib.rada.gov.ua>

10. Телекритика. URL: <http://www.telekritika.kiev.ua>

11. Українська бібліотека. URL: <http://www.lib.org.ua>

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. «Teacher for 8 million students» – *Radio Svoboda*, 28.10.2018 р. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/video-fizyka-dlya-vsih/29565334.html> (дата звернення: 12.11.2025).
2. «Як адаптується телебачення під час війни: досвід регіональних медіа» (пресконференція). *НСЖУ*, 14.04.2023 р. URL: <https://detector.media/rinok/article/241644/2025-06-10-khto-ta-yak-dopomagaie-regionalnym-media-pid-chas-viyny-chastyna-2/>.
3. BBC Editorial Guidelines (Ukrainian) – *JournLib*, Київ. ун-т.
4. Danchevskyi M. A. «Відеохостинг YouTube у соціальних комунікаціях: автореф. дис.» Вінниця, 2020. 18 с. (укр.).
5. Detektor Media – Медіаграмотність: розділ аналітики на порталі «Детектор медіа». URL: <https://ms.detektor.media/category/mediaosvita/pagenum/13/>.
6. Deutsche Welle / IMI. «Журналістська етика: що робити, якщо на фото насильство і смерть» 02.07.2013 р. URL: <https://imi.org.ua/advice/vysvitlennya-smertej-u-media-yak-pro-tse-korektno-pysaty-i62299>.
7. Mediendienst Integration (German media resource): «Ukrainische Flüchtlinge Zahlen und Fakten». URL: [https://vision-videoschool.eu/?page\\_id=376](https://vision-videoschool.eu/?page_id=376).
8. Producing TV news items and reports *VISION Video School* (EU Erasmus+ project) URL: [https://vision-videoschool.eu/?page\\_id=882](https://vision-videoschool.eu/?page_id=882).
9. Savitsky B. «Television News Is a Team Sport». *Columbia Journalism Review*, 2019 (en). URL: <https://us3.campaign-archive.com/?u=a23440a018c7ba0619c6f01e6&id=a893d56655&e=ff578c102f>.

10. Thomson Foundation: «Україна: Висвітлення конфлікту» (посібник для журналістів українською). 2014 р. URL: <https://www.slideshare.net/slideshow/ss-93445193/93445193> .
11. YouTube канал «Тернопіль1» – відеоархів телеканалу, 2018–2025 рр. URL: [https://www.youtube.com/@ternopil\\_1](https://www.youtube.com/@ternopil_1) .
12. Брейм С. «Ефективне навчальне відео» *Центр інноваційного навчання UCU*, 2020 р. URL: <https://ceit.ucu.edu.ua/news/efektyvne-navchalne-video/> .
13. Бухта Я. «Як вчителю зробити освітнє відео в класі чи вдома». *Нова українська школа*, 03.04.2020 р. URL: <https://nus.org.ua/2019/05/10/yak-vchytelyu-zrobyty-osvitnye-video-v-klasi-chy-vdoma/>
14. Журавльова Н. М. «Практико-орієнтована підготовка майбутніх журналістів» // *Вісник Маріупольського держ. ун-ту*. – 2019. – Вип. 17. С. 55–60.
15. Журналістика з відеокамерою: як знімати якісно та ефективно
16. Журналістика з відеокамерою: як знімати якісно та ефективно (поради Є. Дубнова).  
<https://chytomo.com/zhurnalistyka-z-videokameroiu-iak-znimaty-iakisno-ta-efektyvno/>
17. Ільченко А. М. «Студентоцентризм як базовий принцип організації освітнього процесу...» *Освіта онлайн*, 05.09.2018 р. URL: <https://dspace.pdau.edu.ua/items/3e7ea23c-e8c3-4a78-bbb4-021e4795f8cc>
18. Киричук К. «Ефективний відеоурок: 5 кроків для вчителя». *Освіторія*, 19.05.2020 р. – URL: <https://osvitoria.media/experience/efektyvnyj-videourok-5-kroktiv-dlya-vchytelya/> (дата звернення: 12.11.2025).

1. Кодекс етики українського журналіста. *Комісія журналістської етики*.  
URL: <https://cje.org.ua/news/kodeks-etyky-norvezkoi-presy-perekladenyy-ukrainskoiu/>
19. Комісія з журналістської етики – Посібник (електронна версія). URL:  
<https://cje.org.ua/library/posibnyk-z-zhurnalistskoi-etyky/>
20. Литвин О. «Як зробити навчальне відео ефективним?». *CEIT Центр навч. та інновац. технологій УКУ*, 2020 р. URL:  
<https://ceit-blog.ucu.edu.ua/ed-tech/yak-zrobyty-navchalne-video-efektyvnym/>
21. Лісневська А. Л. «Створення професійно-моделюючого середовища як педагогічна умова формування мислення майбутніх телерепортерів» // *Вісник ЛНУ ім. Т. Шевченка: Пед. науки*. 2010. №6 (193). С. 61–66..
22. Мельничук Ю., Пірожков Є. «ВПО, біженці, мігранти: нова реальність у рецепції ЗМІ (регіональний аспект Чернівців)» // *Матеріали конф. «Українські та світові медіа під час вторгнення РФ...»*. Вінниця, 2023. С. 77–80..
23. Міжнародний центр розвитку міграційної політики. «Висвітлення питань міграції: Посібник для журналістів». Відень, 2020 р. 193 с. (електронний ресурс).
24. Навчальне відео: створюємо, редагуємо, розміщуємо. – *CEIT UCU blog*, 2021 р. URL:  
<https://ceit.ucu.edu.ua/navchalne-video-stvoryuyemo-redaguyemo-rozmishhuyemo/>
25. Панченко Ю. О. «Використання мультимедійних технологій у підготовці журналістів» // *Science and Education a New Dimension*. 2016. Vol. 4(81). Р. 37–40.

2. Посібник з журналістської етики : Практич. посіб. / А. Куликов та ін. Київ : Коміс. з журналіст. етики, 2023. 129 с.  
URL: <https://cje.org.ua/library/posibnyk-z-zhurnalistskoi-etyky>
  
3. Про медіа. *Офіційний вебпортал парламенту України*.  
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text>
  
26. Про нас – Т1 Новини (офіц. сайт телеканалу «Тернопіль 1») URL:  
<https://t1news.tv/about/>
  
27. Про нас - Т1 Новини <https://t1news.tv/about/>
  
28. Савків Р. ««Тернопіль 1» – історія сучасного телеканалу». URL:  
<https://ternopil-future.com.ua/uk/eternal-ternopil-1-istoriya-suchasnogo-telekanalu>
  
29. Синоруб Г. П., Драган-Іванець Н. В. «Вебінар як інтерактивне мережеве навчальне заняття» // *Наук. часопис НПУ ім. М. Драгоманова*. 2022. №9. – С. 70–75.
  
30. Тернопіль 1 – місцевий телевізійний інформаційно-розважальний канал м. Тернополя. Вікіпедія URL:  
[https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A2%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%BE%D0%BF%D1%96%D0%BB%D1%8C\\_1](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A2%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%BE%D0%BF%D1%96%D0%BB%D1%8C_1)

## ДОДАТОК:

Журналістика – це не по той бік екрану. Це люди і події, які вас оточують. І для того, аби ви краще знали нашу кухню зсередини, ми підготували для вас цикл відео. Щойно ми завершили монтаж сюжету. Буквально через півгодини його перевірить головний редактор, і тоді він потрапить у ефір. Відділ новин – це команда журналістів і редакторів, які живуть за правилами 50. Об'єктивна інформація, оперативні новини, стріми і включення, особливі історії, оригінальна подача і організована робота. Хто працює у відділі новин? Те, що ви бачите в кадрі по телебаченні, не лише ведучі і кореспонденти. Це поєднання творчого і технічного відділів. На телебаченні працюють оператори монтажу, відеооператори, режисери ефірів, координатори програм і гостьові редактори, а також маркетологи, редактори сайтів і соцмереж і, звісно, водії.

Саме тут, у цій студії, ми слідкуємо за прямими ефірами каналу Тернопіль-1. За цим активно слідкує Ігор Комінський, режисер, і я, власне. Зараз можете побачити, як це відбувається. Увага! Починаємо ефір. Доброго дня! Це, скажімо так, кінцева ланка всієї роботи тут телеканалу Тернопіль-1. Ми знаходимося в ефірці. Ми починаємо з того, що виводимо цей список на програму, яка по фреймах підганяється, щоб не було ніяких затримок. Яка дає змогу дивитися наші програми на наших телевізорах.

Ваших телевізорах? Головна мета – створення відділу новин. Ми працюємо, щоб ви були в курсі, бачили наживо і обговорювали те, що дійсно вплине на життя нашого міста і країни, а головне – вплине на вас.

Робота над сюжетом. Отже, які етапи створення телевізійного сюжету? Спершу журналіст продумує тему. Актуальну, цікаву, інформативну. Знаючи тему зйомки, ми починаємо домовлятися про коментарі.

Зараз ми знаходимося біля Головного управління національної поліції у

Тернопільській області. І буквально через кілька секунд будемо працювати наживо для наших глядачів, аби показати, як разом із поліцією інспектуємо місто, оскільки карантин у Тернополі посилили. І наша головна мета – це зловити порушників і також людям розказати про ось ці головні нововведення у місті.

Далі розпитуємо про все найцікавіше. Кадруємо, тобто оператор знімає відеоряд.

Часто на зйомках бувають багато екстремальних моментів, коли потрібно знімати багато кадрів, щоб не пропустити нічого цікавого.

Ідемо писати сюжет. Не забувайте, ваш текст буде напряму залежати від того, що буде на ваших кадрах. Пишемо текст сюжету, опираючись лише на факти, які повідомили спікери або офіційні джерела. І готовий сюжет начитує редактор. Після погодження починається монтаж.

Закидаю собі відео на лінію і починаю з ним працювати, починаю аналізувати потрібний мені час. Тільки я собі нарізав, чекаю тільки начитку журналіста. Він мені приносить, і я вже починаю нарізати. І вже під те, що журналісти говорять, я відштовхуюся по кадрах, які назнімав оператор, за чорним матеріалом, і новий сюжет я витрачаю орієнтовно 30-40 хвилин.

Готовий сюжет обов'язково має перевірити журналіст і редактор, після чого можна сміливо віддавати в ефір.

Торгові центри, громадський транспорт і ринки у період карантину. Снімальна група Т1 Новини відправилась на рейд місцями, де завжди багато людей. Ми перевірили, чи носять тернополяни маски, чи користуються антисептиками і чи створили для них надавачі послуг необхідні умови. Тож результати нашої інспекції.

Дивіться.

Ви дізналися, як робиться телевізійний сюжет. Таким чином на один

матеріал від початку і до завершення вас може піти від двох до чотирьох годин. Залежно від складності.

Поговоримо про відеозйомку сюжету. Виходячи на зйомку, обов'язково беремо камеру, штатив, мікрофон, карточку пам'яті. Зважаючи на специфіку зйомки, також беремо світло. Справність техніки перевіряємо завчасно перед виходом. Це є заряд акумуляторів, об'єм пам'яті на карточці.

Перед зйомкою ми завжди перевіряємо акумулятори та картки пам'яті. Ось тут на екрані ми бачимо рівень заряду акумулятора, а також на екрані ми бачимо кількість вільної пам'яті в хвилинах.

Операторство – робота далеко не жіноча. Робочий час в ньому нормований, є вигляди, як пізно ввечері, так само і зранку, іноді є і небезпечні зйомки.

Оператор-новинник має не лише знати свою техніку, з якою працює, а має швидко реагувати на події, які відбуваються в місті, в області і в нашому регіоні. В нас зйомки відбуваються як вночі, так зранку, і на які ми маємо дуже швидко, енергійно реагувати.

В середньому для сюжету потрібно 60-80 кадрів. Це середні, крупні, загальні. Матеріалу має бути достатньо, щоб максимально розкрити глядачеві суть сюжету. Після зйомки карточку з відео віддаємо монтажеру, і він разом з журналістом монтує відеоряд до сюжету. Ось таких декілька порад, як знімати відео сюжет.

Поговоримо про прямі ефіри. Пряме включення – це процес передачі телевізійного радіосигналу з місця проведення запису в ефір. Тобто трансляція сигналу в поточному часі.

Для того, щоб вивезти стрім, потрібно чотири людини. Двоє – це журналісти і оператори, які працюють в полі, тобто безпосередньо на місці зйомки. А ось в цьому кабінеті сидять ще двоє. Це людина, яка координує ефір, і людина, яка виводить його безпосередньо на ваші екрани. Ми готові. Рахую до п'яти. Раз, два,

три, чотири, п'ять. Ефір. Починаю говорити.

Доброго дня усім глядачам каналу Тернопіль-1. Зараз ми працюємо у прямому ефірі. Для вас працює я, Христина Луцик, за камерою оператор Олег Луцишин. Ми знаходимося на одній з центральних зупинок громадського транспорту у місті Тернополя. І сьогодні ми проінспектуємо те, у якому режимі працює громадський транспорт у нашому місті, та загалом, яка ситуація на вулицях Тернополя. Зараз ми пройдемо ближче до зупинки, поспілкуємося з людьми, які там знаходяться, і спробуємо, у побожливості, проїхати одну зупинку, якомусь автобус.

Що ми робимо тут? Ми спілкуємося телефоном, журналістом та оператором.

Тому під час стріму ви обов'язково бачите в журналіста навушники. Саме так ми з ним з'єднуємось.

Щоб в результаті отримати зображення, на екрані використовують багато точок передачі. Відео з камери передається до центру обробки сигналу, далі до антени. Потім супутник передає на інший супутник. Лише тоді сигнал ловить приймальна антена, яка передає все до телевізора. Через це прямий ефір ніколи не буває буквально прямим. Бо завжди існує затримка в декілька секунд.

Спробуємо пройти на парад трошки ближче.

Що робить координатор тут? Телефоном повідомляє про початок стріму, виставляє правильно кадр і каже, коли ж закінчився стрім. При потребі підказує оператору і журналісту, що ще цікавого треба показати з місця події нашим глядачам.

Нагадую вам підписуватись на нас у соціальних мережах, для того, аби не пропустити найактуальнішої інформації. Бажаю вам гарного дня. Дякуємо за увагу.

Добре, молодці, стрім закінчився.

Премії ефіри використовують також на спортивних змаганнях чи нагородженнях, аби глядачі разом зі всіма мали змогу подивитися онлайн-футбольний матч чи вручення Оскара. Пряме включення – це відповідальна та часом небезпечна робота, адже журналісти ведуть преміє-репортажі з подій надзвичайних ситуацій.